

Tantárgy neve: Tájvédelem és -tervezés

- Kód: MSB481MNKM
- Szemeszter: ta
- Kreditszám: 3
- Órák száma (ea/gy/lab): 2 ea/hét
- Számonkérés módja: v
- Szak(ok), tagozat: Környezetmérnöki BSc, nappali
- Előfeltételek: Természetvédelem (MSB480MNKM)
- Oktató tanszék(ek): Környezetmérnök Tanszék
- Tárgyfelelős: dr. Pécz Tibor tudományos főmunkatárs
- Oktató(k): dr. Pécz Tibor tudományos főmunkatárs
- Időpont, helyszín: minden oktatási héten, kedd 9.30–11.00, A206

Rövid leírás:

A hallgatók megismerik a tájvédelemmel kapcsolatos alapfogalmakat, az ökológiai szemléletű tájanalízist és szintézist, valamint ezek leglényegesebb módszereit, ezzel kapcsolatban pedig a tájvédelem alapelveivel és feladataival. Jogi szabályozás a hazai és európai tájvédelemben. A tájjelemek (foltok, folyosók, mátrix, tessera) típusai és funkciói, valamint tájvédelmi szempontból meghatározó tulajdonságaik. A sziget-biogeográfia alapjai, jellemzői. Foglalkozunk a táj elemzéséhez szükséges kvantitatív mutatókkal, a tájérzékenységhez kapcsolódó minősítési módszerekkel és ábrázolásukkal. A hallgatók ismereteket szereznek az ökológiai folyosók típusairól, funkcióiról és jelentőségükről. Bemutatásra kerülnek a tájvédelem feladatai a különböző tájtypusokban és a tájgazdálkodás hazai stratégiája. Megismerik a hallgatók a tájtervezés, tájrendezés alapjait.

Általános követelmények:

A foglalkozásokon minimum 70%-os részvétel, ZH-k az aláírás (vizsgajog) megszerzéséért és vizsga teljesítése.

Cél:

A tárgy alapvető szakmai célja a magyarországi és nemzetközi tájvédelmi gondolkodás, struktúra és jogszabályok megismerése, valamint illeszkedése a mérnöki gyakorlatba.

Módszer:

Előadás MS Teams online felületen/személyesen projektoros kivetítéssel. Ezen kívül van lehetőség MS Teams online/személyes konzultációkra az órák után vagy a fogadó időben minden héten a Környezetmérnök Tanszék B007-es iroda ajtaján feltüntetett időpontban.

Irodalom:

Csőszi Mónika (2010): Tájvédelmi kézikönyv – tájvédelmi szempontok vizsgálata a hatósági eljárásokban, Vidékfejlesztési Minisztérium Környezet- és Természetmegőrzési Helyettes Államtitkárság, Budapest.

Csemez Attila (1996): Tájtervezés – tájrendezés, Mezőgazda, Bp.

Csima Péter–Kincses Krisztina (1999): Tájrehabilitáció. Egyetemi jegyzet. Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, Tájépítészeti, -védelmi és -fejlesztési Kar, Bp.

Standovár Tibor–Primack, R. B. (2001): A természetvédelmi biológia alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. Budapest.

Csima P.–Gergely A.–Kiss G.–Módosné Bugyi I. (2004): Természetvédelem. Védett területek tervezése. BKÁE. Tájépítészeti -védelmi és fejlesztési Kar. Budapest.

Kubinszky Mihály (1995): Táj + építészet. Mezőgazdasági Kiadó. Budapest.

§1996. évi LIII. törvény a természet védelméről és 2004. évi módosítása.

A természet védelméhez kapcsolódó végrehajtási rendeletek.

Követelmények a szorgalmi időszakban:

Az előadásokon való aktív részvétel a TVSZ alapján (70%), valamint 2 db online ZH sikeres megírása a követelmények szerint. 2 db ZH teljesítése – egyenként min. 13 pont (max. 25), összesen min. 27 pont (max. 50). Figyelem! Mindkét ZH nem lehet minimum pontos!

Követelmények a vizsgaidőszakban: Szóbeli vizsga teljesítése a mindenkor hatályos TVSZ szerint, min. 26 max. 50 pont.

Pótlások:

A ZH-k egyszer a szorgalmi időszakban, egyszer pedig a vizsgaidőszak első hetében, azaz összesen két alkalommal pótolhatók és javíthatók. A szóbeli vizsga a TVSZ szerint kétszer ismételhető a vizsgaidőszakban.

Félévközi ellenőrzések (beszámolók, zárthelyi dolgozatok) száma, témaköre és időpontja, pótlásuk és javításuk lehetősége:

1. ZH a tananyagból a 8. okt. héten, 2. ZH a 14. okt. héten, pótlásuk először a 15. okt. héten, másodszer a vizsgaidőszak első hetében.

Vizsga jellege (szóbeli, írásbeli, vagy mindkettő): szóbeli

Érdemjegy kialakítása:

A vizsgajegy kialakítása – a két zárthelyi, a szóbeli vizsga és az órai aktivitás alapján – a következő pontszámhatárok szerint kerül minősítésre:

88–100 pont jeles (5) 77–87 pont jó (4)

66–76 pont közepes (3) 53–65 pont elégséges (2)

27–52 pont elégtelen (1) 0–26 pont nem teljesítette/aláírás megtagadva (0)

Program (előadás):

- 1. hét:** Bevezetés, tájékoztatás. A tájvédelem tárgya: a természeti és a kultúrtáj fogalma. A tájvédelem, mint társadalmi tevékenység. A tájvédelem fogalma és különböző értelmezései, eszközei, társadalmi feltételrendszere.
- 2. hét:** A táj, mint ökológiai rendszer. Anyag- és energiaáramlási folyamatok a tájban. A tájak szerkezete és működése. Tájalkotó tényezők és tájalkotó elemek. Tájfunkciók. Tájökológiai alapelvek és tájvédelmi alkalmazásai.
- 3. hét:** A táj, mint foltmozaik. Folt, folyosó, mátrix fogalma. Tájökológiai foltok típusai és működésük. Tájökológiai folyosók típusai és működésük.
- 4. hét:** A tájak diverzitása. A tájszerkezet, és a tájdiverzitás, mint védendő értékek.
- 5. hét:** Tájvédelmi célú gazdálkodás, fenntartás és kezelés szempontrendszere és jogi feltételei I. Erdőterületek kezelésének tájvédelmi szempontjai, az erdővel kapcsolatos leggyakoribb tájvédelmi problémák.

- 6. hét:** Tájvédelmi célú gazdálkodás, fenntartás és kezelés szempontrendszere és jogi feltételei II. Gyeppek és vizes élőhelyek kezelésének tájvédelmi szempontjai, a kezelésükkel kapcsolatos leggyakoribb tájvédelmi problémák.
- 7. hét:** Tájpotenciál értelmezése és a tájpotenciálok védelme. A tájpotenciál fogalma és különböző tájpotenciálok értelmezése. A multifunkciós táj elmélete.
- 8. hét:** **1. ZH**, A fragmentáció és a szegélyhatás. Tájökológiai hálózatok működése, antropogén és tájökológiai hálózatok konfliktusai.
- 9. hét:** A tájmetria alapjai, mutatói, foltszintű, foltmozaik szintű és táj szintű mutatók, alaki mutatók, folt-komplexek ökológiai működésének modellezése.
- 10. hét:** *Tavaszi szünet.*
- 11. hét:** Tájváltozások elemzése és értékelése. A tájváltozások indikátorai, jellemző folyamatai és regionális különbségei.
- 12. hét:** Tájak tipizálása. Tájtipusok és tájváltozási tendenciák Magyarországon. A táj, mint esztétikai érték. A tájépítészeti szemléletű, és esztétikai célú tájvédelem.
- 13. hét:** A tájvédelem gyakorlati alkalmazási területeinek és hazai intézményrendszerének megismertetése, konzultáció.
- 14. hét:** **2. ZH**, Tájvédelemmel kapcsolatos esettanulmányok, tájvédelmi célú projektek bemutatása és megvitatása.
- 15. hét:** Pót ZH-k.

A részletes tantárgyprogram változtatásának jogát fenntartom!

Pécs, 2021. február 05.

dr. Pécz Tibor
tudományos főmunkatárs